

זברי השירה

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את זברי השירה הזאת עד תמס (זברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
רב ביהכ"נ 'זברי שיר' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

נודה מאד לכל מי
 שיכול לסייע
 בכיסוי
 הוצאות ההדפסה.
 להנצחות
 לע"ג וכיו"ב,
 נא לפנות למייל
 mdh036194741
 @gmail.com
 או בטל'
 0527129867

פרשת פקודי - החודש

מהניסים שהיו במשכן

בספר ברכת פרוץ כאן מביא מה שכתוב בילקוט שמעוני (רמ"ז ת"כ) 'ראה נסים שעשה להן הקדוש ברוך הוא, שכל אותם האוכלוסין עומדים בתוך נ' אמה, שאם תבוא לחשבון צריך יותר מד' מיל, וכל אותן אלפים ורבעות עומדין בחצר המשכן ורואין את האש יורדת מן השמים כעמוד ונכנסת באהל מועד כו', וכולן ראו את הנס הגדול ומשתטחין על פניהן והיה לכל אחד ואחד ריוח כדי ד' אמות, ושרתה עליהן רוח הקדש ואמרו שיר ורננה...'

ובפירושו זית רענן מפרש הטעם שהיו צריכים יותר מד' מיל, מפני דק"ל גברא באמתא יתיב, וכיון שהיו ס' ריבוא מבני ישראל, היה נצרך שיהיה בחצר המשכן ס' ריבוא אמות וזה יוצא ק' אמה על ו' אלפים אמה, ואורך זה הוא ג' מיל, אך מכיון שלא היה אפשר לעמוד ממש בכל חצר המשכן, מפני שהיה שם את המזבח והכבש, ועוד שעם ישראל היו יותר מס' ריבוא, ולכן הוצרך יותר מד' מילים, אך בפועל היה שם רק נ' אמה אורך וזהו נס גדול, [ויש לעיין אימתי הוצרכו כל בני ישראל להיות בחצר המשכן, ואולי ביום כיפור בשעה שאהרן נכנס לקודש הקדשים].

.....

כוונה בבנין משפיע על ההמשך

"אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן" (ל"ח - כ"א).

בשעה שהקימו את ישיבת גאון יעקב, הביא מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל את דברי הספורנו כאן ששואל מדוע המשכן היה ראוי להיות דבר נצחי ולא היו צריכים בהמשך הזמן לחזק את בדיק הבית, וגם שלא נפל ביד האויבים אלא נגזז במחילות תחת ההיכל בבית המקדש כמש"כ בגמ' סוטה (דף ט' ע"א) 'משנבנה מקדש ראשון נגזז אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו, היכא, אמר רב חסדא אמר אבימי תחת מחילות של היכל', ומאידך בית המקדש הראשון והשני גם היו צריכים לחזק את בדיק הבית וגם נפלו לבסוף ביד האויבים.

וכתב הספורנו ביאור הענין - 'ראשונה, שהיה משכן העדות שהיו בו לוחות העדות. ב' אשר פקד על פי משה. ג'. שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה. ד'. ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו, מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים, אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אע"פ ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו והוצרך לחזק את בדיק הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים, אבל בית שני שלא היה בו גם אחד מכל אלה התנאים לא שרתה בו שכינה ונפל ביד אויבים... ע"ש.

ומבואר מכאן את המעלה הגדולה שיש כשבונים בנין על פי צדיקים ובכוונה טהורה וקדושה, ומרן הגרא"ל זצ"ל הביא עוד מה שאמרו בשם

הגר"א שאם יבנו בית הכנסת על ידי יהודים צדיקים, יהיה באבנים ובבנין כח של קדושה שזה יגרום שלא יהיה למתפללים שם מחשבות זרות באמצע התפילה.

ובכלל זה יש להקפיד שכל המקורות של הכספים יהיו מקומות כשרים ונקיים, וכידוע על מרן הרב מפוניבז' זצ"ל שהיה מקפיד מאוד לקבל למען הישיבה רק כסף כשר ונקי, ופעם אחת איזה מלכה גויה נתנה לו צ'ק לשיבה, ומיד אמר לה הרב זצ"ל שהצ'ק שלה כל כך חשוב לו ולכן הוא מעדיף לשים את הצ'ק במסגרת ולתלותו בחדרו...

.....

להתפלל לפני הקב"ה עם בגדים מכובדים

"עשו בגדי שרד לשרת בקדש" (ל"ט - א').

כתב רש"י בד"ה ומן התכלת והארגמן, שש לא נאמר כאן, ומכאן אני אומר שאין בגדי שרד הללו בגדי כהונה, שבבגדי כהונה היה שש, אלא הם בגדים שמכסים בהם כלי הקדש בשעת סלוק מסעות שלא היה בהם שש, וכ"כ רש"י לעיל בפרשת כי תשא (ל"א - י) ע"ש.

אמנם הרמב"ן שם חולק וסובר שבגדי שרד היינו בגדי כהן גדול - 'וא"כ הנכון שנפרש בגדי השרד, בגדי היחוד, כלומר בגדים שיתייחד בלבישתם אחד העם הגדול מאחיו, וכן ובשרידים אשר ה' קורא...'

והחתם סופר שם כתב דנראה לו כפירוש הרמב"ן שבגדי שרד היינו בגדים מיוחדים, אך מכל מקום לא הכוונה לבגדי כהונה אלא הכוונה לבגדים שלבשו הלויים המשוררים והשוערים, וכן הישראלים ששחטו והפשיטו את העורות מהקרבות - 'דלא היה מן הראוי שהלויים המשוררים ושוערים, וישראל השוחטים ומפשיטים, ישמשו בבגדי חול שלהן, ולפעמים יהיו בלאי הסחבות וטלאי על גבי טלאי ולא ראוי לשמש בהן למלך הכבוד, ויען לא הותר כלאים אלא בד' עבודות, על כן נעשו בגדי שרד להשרידים האלו מתכלת וארגמן ותולעת שני בלא שש'.

ויש להתעורר מדבריו עד כמה חשוב הלבוש בשעה שמתפללים, ואפילו כאשר מתפללים בבית מן הראוי שיהיה בלבוש מכובד, וכעת לקראת בין הזמנים יש להיזהר בזה שלא לבוא להתפלל בבגדים לא ראויים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ונתפרסם לאחרונה מה עשה נשיא ארצות הברית לאותו מנהיג שבא לפני עם בגדי צבא [במקום להתלבש בצורה מכובדת, עם חליפה ועניבה...], הנשיא כעס עליו וגרשו בבושת פנים, והרי אמרו חז"ל (ברכות דף י"ט ע"ב) 'לעולם ירוץ אדם לקראת מלכי ישראל ואפי' לקראת מלכי אומות העולם...', וא"כ על אחת כמה וכמה אה"ה עלינו ללמוד מזה איך לבוא לתפילה בשעה שעומדים לפני הקב"ה.

.....

והייתם נקיים מה' ומישראל'

"עשו בגדי שרד לשרת בקדש" (שם).

כתב השו"ע (יו"ד סימן רנ"ז סעיף ב') 'ואין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברים, שנאמר ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה כי באמונה הם עושים'.

וכתב על זה הרמ"א בשם הטור 'ומכ"מ כדי שיהיו נקיים מה' ומישראל, טוב להם ליתן חשבון'.

וכתב הב"ח על דברי הטור הנ"ל - 'זה לא נמצא בפוסקים, ואולי למדו ממה רבינו ע"ה שנתן חשבון בנדבות המשכן, כי מי כמוהו נאמן ביתו ונתן חשבון כדי שיהא נקי מהשם ומישראל'.

ואכן בילקוט שמעוני כאן איתא 'דבר אחר איש אמונות רב ברכות - זה משה שנעשה גזבר לעצמו, ואף על פי שהיה גזבר לעצמו היה קורא לאחרים ומחשב על ידיהם שנאמר ביד איתמר, ומבואר שמה רבנו שאין נאמן כמהו, אף הוא הקפיד לעשות חשבון, ומזה למד הב"ח מקור למש"כ הטור שטוב שגבאי צדקה יעשו חשבון אל"פ שלא חייבים.

והנה בגמ' ברכות (דף ג' ע"א) מובא דאסור להיכנס לחורבה, ואחד מהטעמים מפני החשד, שמא יחשדוהו שבה לשם לדבר עבירה, וכתב שם הרבנו יונה 'שאע"פ שהאדם לא יעשה העבירה, יש לו לזהר ולברוח מן הדברים שמביאין לידי חשד, שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל, וכן אמרו חכמינו ז"ל (חולין דף מ"ד ע"ב) הרחק מן הכיעור... והרעק"א שם בגליון הש"ס מציין לגמ' בשבת (דף כ"ג ע"א), שמובא שם לגבי הדלקת נרות חנוכה שחצר שיש לה שני פתחים צריכה להדליק בשני הפתחים, שלא יחשדוהו שהוא אינו מדליק.

הבדל בין נרות חנוכה לתפילה בבית הכנסת

והנה הבית יוסף בהלכות חנוכה (או"ח סימן תרע"א סעיף ח') הקשה, מאי שנא לגבי נרות חנוכה מי שיש לו ב' פתחים צריך להדליק בשניהם משום חשד, ומאי דלגבי הדין שאסור לעבור אחורי בית הכנסת בשעה שהציבור מתפללים, אם יש לבית הכנסת ב' פתחים מותר משום דאמרינן שהוא נכנס בפתח השני [כדאיתא בברכות דף ח' ע"ב, ועי' ברש"י שם דף ס"א ע"א ד"ה ואי איכא, ונפסק בשו"ע סימן צ' סעי' ח'], ומדוע שם לא אמרינן שמפני החשד אף באופן זה אסור.

וכתב ליישב, דלענין תפילה אין חשש שיבואו בקל לחושדו שאינו מתפלל, מפני שע"ז הוא נחשב כפורק עול מלכות שמים, ולכן באופן שיש עוד פתח כבר לא יבאו לחושדו, משא"כ בחנוכה בקל יחשדו אותו שאינו מדליק כתקנת חכמים.

ועוד תירץ, שיש יותר חשד בנרות חנוכה כיון שזה הפסד ממון, ולכן אם בפתח אחד לא ידליק יחשדוהו שלא הדליק אף בפתח השני, משא"כ בתפילה שאין בה הפסד ממון יתלו שהוא נכנס בפתח השני.

ובהגהות חתם סופר על השו"ע שם כתב ליישב [בשם הכתב סופר שראה בספר אחד], דלענין תפילה הרי יש שכר פסיעות, ואדרבה יאמרו שרוצה להאריך הדרך כדי לקבל שכר פסיעות, ולכן לא יבאו לחושדו, משא"כ לענין נרות חנוכה.

.....

'מצוה הבאה על ידך אל תחמיצנה'

השבת קוראים את פרשת החודש (שו"ע או"ח סימן תרפ"ה סעיף ד'), והיא הפרשה הרביעית מארבע פרשיות, וקוראים את פרשת קרבן פסח

שבפרשת בא, ובפסוק שם (י"ב - י"ז) כתוב "ושמרתם את המצות", ורש"י שם מביא את דרשת חז"ל 'רבי יאשיה אומר אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצווה אלא אם באה לידך עשה אותה מיד'.

והקשה שם הכתב סופר, דלפי דרשת חז"ל איך יתפרש המשך הפסוק "כי בעצם היום הזה יצאתם ממצרים", דמה ענין מצוה הבאה לידך עשה אותה מיד, לענין יציאת מצרים בעצם היום הזה.

וביאר הכתב סופר באופן נפלא, דיש דמיון בין שמירת מצה לשמירת המצוות, שכמו ששמירת המצה היינו לעסוק בעיסה תמיד, ואם משהין מעט את העיסה מעיסוק היא מחמיצה, כך לענין המצוות, שהשאר שבעיסה דהיינו היצה"ר אם יעלים עין אפילו רגע אחד מלעמוד כנגדו הוא עלול להחמיץ את לב האדם לדבר עבירה, 'ודבר זה צריך שמירה מאוד בכל עת ואל יאמין בעצמו ואל יאמר לכשאפנה אשנה כי מי יודע אם יהיה יוכל אח"כ לכבוש יצרו שמא בזמן מה אח"כ יגבר יצרו עליו ויצא מטרה לטומאה', והנה יסוד לדבר זה מצינו ביציאת מצרים, שכתוב במדרש שעם ישראל כבר היה במ"ט שערי טומאה, ואם היו נשארים עוד רגע אחד, כבר לא היה להם תקומה כי היו משוקעים בטומאה, ומשם יש ללמוד את החשיבות ויקרות שיש לכל רגע, שאם יתמהמה האדם אפילו רגע אחד, הוא עלול ח"ו להיכשל ח"ו ולפול לעצת היצה"ר, וכמו שראינו ביציאת מצרים שאם היו נשארים עוד רגע אחד היו נשוקעים בטומאה, ובה מבואר היטב הפסוק לפי דרשת חז"ל שמצוה הבאה לידך אל תחמיצה, וכמו שמצינו ענין זה ביציאת מצרים.

שמעתי שבשנת תש"ג מרן הרב מפוניבז' זצ"ל חשב לפתוח את ישיבת פוניבז', אך באותו זמן חלה בגרונו ונאסר עליו לדבר וטובי הרופאים נטו לומר כי מדובר במחלה קשה רח"ל, אז התעורר הרב זצ"ל שאם לא עכשיו אימתי, וכתב לבנו רבי אברהם זצ"ל שמיד יקרא למרן הגר"ש רזובוסקי זצ"ל ויחד עם עוד קבוצה של בחורים יפתחו את הישיבה, וכתב הרב זצ"ל שאם הישיבה לא תפתח היום מי יודע אם היא בכלל תפתח, ואכן מיד פתחו את הישיבה, והנה לאחר זמן מה החלים הרב זצ"ל והבריא, ואמר אז הרב זצ"ל שיתכן שכל החשש מחלה שהיתה לו כדי לעורר אותו לפתוח את הישיבה מיד, כי מי יודע מה עלול להיות על ידי שמחכים.

.....

ב' סוגי מצוות בליל הסדר

עוד כתוב שם (י"ב - י"ח) "בערב תאכלו מצות", ומצות כתוב בכתב חסר 'מצת' ומשא"כ בכל הפרשה כתוב בכתב מלא 'מצות', ובספר טעמא דקרא הביא מהמדרש שכתוב שם 'מצת חסר כתיב - פרט למצה עשירה', דמצת בכתב חסר משמע מצה עניה, והנה רק במצות מצוה צריך שתהיה מצה עניה ולא מצה עשירה, וא"כ א"ש שרק לגבי מצה מצוה כתוב בכתב חסר 'בערב תאכלו מצת'.

והוסיף עוד, דבפסוק (ח') כתוב "צלי אש ומצות על מרורים יאכלהו" ושם כתוב בכתב מלא 'מצות', ואע"פ דזה המצה שאוכלים בליל הסדר, והביאור ע"פ מש"כ הקהילות יעקב בקידושין (סימן ל"ד) בשם הזכר יצחק דיש ב' מצוות בליל פסח, א. חובת אכילת מצה הנלמד מהפסוק ד"בערב תאכלו מצת", ב. המצוה ד'מצות על מרורים יאכלוהו', שזה חלק ממצות אכילת קרבן פסח, ואת המצוה השניה אפשר לקיים גם במצה עשירה ע"ש, וא"כ א"ש מש"כ בפסוק 'מצות על מרורים יאכלוהו' כיון שמצוה זו באמת אפשר לקיים גם במצה עשירה.

נתרם לזכות גרשון מאיר בן חיה פרימט לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת ראש ישיבת 'אהבת אהרן' ומראשי כולל 'מורשה דעת' הנאון הצדיק רבי שלמה בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצוק"ל נלב"ע כ"ח אדר א תשפ"ו • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת האב"ד היקר הרב אהרן צבי ז"ל בן יב"ט א רבי שמואל מרדכי קרפט נלב"ע כ"א אדר תשפ"ו • ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת אשת חבר להגאון הגדול רבי אביגדור יחזקאל ברטלר זלה"ה הרבנית הצדקנית דבורה ע"ה בת רבי יעקב שכטר זצ"ל נלב"ע י"ב מרחשון תשפ"ו • ת. נ. צ. ב. ה.